

Pozsgay Imre nyilatkozata a rádió 168 óra című műsorában

Miként már jelentettük, az MSZMP KB történelmi albizottságot hozott létre a felszabadulás utáni korszak elemzésére. Az albizottság a napokban ülést tartott, munkájáról Pozsgay Imre, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, államminiszter nyilatkozott szombaton a rádió 168 óra című műsorában.

Kérdésekre válaszolva szólt arról, hogy Nagy Imre politikai rehabilitációja ma még nem történt meg, és e tekintetben jósolni sem szabad. A feltárt dokumentumok azt igazolják, hogy az 1954–1955-ös politikai „miniválságban” Nagy Imrének volt igaza. Ami azonban 1956-os szerepét, tevékenységét illeti, akörül még zajlanak a viták. A megítélést árnyaltabbá tehetik új belső és külső összefüggések. Például az a körülmény, hogy ez az albizottság a jelenlegi kutatások alapján népfelkelésnek látja azt, ami 1956-ban történt; egy oligarchisztikus és a nemzetet is megalázó uralmi forma eleni felkelésnek.

— A történelemben még visszamenőleg sem lehet véglegeset mondani — folytatta. — Ha a tények tisztelői vagyunk, akkor tisztelettel kell lennünk azokkal a tényekkel szemben is, amelyek esetleg ezután derülnek ki. Ám azt mindenképpen szeretném hozzátenni, hogy ezzel a történelmi megítéléssel a politika, a történelemtudomány és a közvélemény nagyon közeledett egymáshoz. Az a sommás ítélet, amelyik egyetlen kifejezéssel: ellenforradalomnak minősítette az 1956-ban történteket, a közvéleményben és a párttagság nagy részében is meglevő érzületet fejez ki; ez viszont az eddigi kutatások alapján nem állja meg a helyét.

Pozsgay Imre rámutatott: „Az események elemzésénél nem 1956-hoz, hanem egy korábbi időszakhoz kell visszamenni: ahhoz az 1948–1949-ben vállalt vagy kényszeredetten vállalt szocialista modellhez, amelyik egészében úttévesztésnek bizonyult, s a működésképtelenségét igazoló jelenlegi válsághoz vezetett.”

A többpártrendszerrel szövege elmondotta:

— Meg kell tanulni az együttélést egy, két vagy több párttal is. Az MSZMP nem mondhatja meg, és nem is akarja megmondani, hogy melyikük lesz komoly tényezője a

magyar politikai életnek. Lehet, hogy velük partneri viszony alakul ki, ám lehet, hogy éppen ellenzéki szerep jut azoknak, akik ezt a partnerséget vagy koalíciót nem tudják vállalni. A jelenlegi társadalmi-politikai válságban nem különböző politikai mozgások játsszák a szerepet; ezek annak következményei. Alapvető gond: immár 15-20 éve nem sikerül elérni, hogy az alapfolyamatok és a politikai szándékok egy irányba menjenek, ezek minden akarat ellenére eltérnek egymástól. Ez mutatja, hogy szerkezeti bajok vannak. Ezek közé tartozik, hogy nem volt igazán mélyreható politikai vita, amely a voluntarizmusnak, az önkényes döntéseknek gátat szabhatott volna.

Pozsgay Imre válaszolt arra a kérdésre: készül-e elemzés az utóbbi három évtizedről?

— Erről a korszakról is el kell számolni, de nem sok ígéretet tudok tenni azoknak, akik ezt a személyes leszámolás formájában képzelik el — mondotta. — A rendszernek a lényegéhez éppen az tartozott, hogy a személyes felelősség, és általában is a felelősség tettenérhetetlen volt. Bár kétségtelen, azoknak, akik vezető szerepet vállaltak ebben a korszakban — függetlenül attól, hogy maguk is rabjai voltak egy struktúrának —, nagyobb a felelőssége, mint azoknak, akik elszenvedői voltak ennek a korszaknak. Az elemzést nem valamiféle rituális leszámolás formájában, hanem az európai civilizáció szabályai szerint kell véghezvinni, kulturált kiegyezési formában. Ám a felelősséget föl kell vetni, és ezt nem kerülheti meg a legújabb korszak sem. Azt is vizsgálnunk kell — bár ez a szó klasszikus értelmében nem tartozik a történelem körébe —, hogy 1988 májusa óta miért mennek lassabban a dolgok. És miért nincsen olyan mélyreható átalakulás, mint amilyenre szükség lenne a gazdaságban, a társadalmi tevékenységben.

Végül szólt arról: a bizottság az eddigi történelmi dokumentumokat, a munka részleteit eddig azért nem tárta a közvélemény elé, mert még nem készültek el vele. Ahogyan, folyamatosan, az új történelmi ismeretek birtokába jutnak, úgy azokat még a Központi Bizottság ülései előtt nyilvánosságra akarják hozni. (MTI)